

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.10.2003, sp. zn. 29 Odo 558/2001, ECLI:CZ:NS:2003:29.ODO.558.2001.1

Číslo: 43/2004

Právní věta: Návrh na obnovu řízení nemusí obsahovat označení účastníků řízení. Byl-li konkurs na majetek účastníka řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty, prohlášen po pravomocném skončení tohoto řízení, lze návrh na obnovu tohoto řízení projednat a rozhodnout o něm, jen byl-li podán návrh na pokračování v řízení a jde-li o řízení, v němž lze za trvání konkursu pokračovat (§ 14 odst. 1 písm. c/ zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů); dnem, kdy některý z ostatních účastníků řízení nebo správce konkursní podstaty podal přípustný návrh na pokračování v řízení, se správce konkursní podstaty stává účastníkem řízení o obnově namísto úpadce. Spor o určení neplatnosti smlouvy, kterou pozdější úpadce prodal svůj majetek jinému subjektu, a spor o určení neplatnosti nájemní smlouvy, podle které získal pozdější úpadce tytéž věci do nájmu, je sporem o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty; tyto spory se prohlášením konkursu přerušují, lze v nich však na návrh oprávněné osoby pokračovat (§ 14 odst. 1 písm. c/ zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.10.2003

Spisová značka: 29 Odo 558/2001

Číslo rozhodnutí: 43

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs, Obnova řízení

Předpisy: § 14 odst. 1 písm. c) předpisu č. 328/1991Sb.

§ 14 odst. 1 písm. d) předpisu č. 328/1991Sb.

§ 228 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v P l z n i u s n e s e n í m z e d n e 23. 4. 2001 z m ě n i l u s n e s e n í z e d n e 22. 12. 2000, j í m ŝ O k r e s n í s o u d v K l a t o v e c h p o v o l i l o b n o v u ř í z e n í v e v ě c i v e d e n ě u t ě h o ŝ s o u d u p o d s p. z n. 6 C 235/95, t a k, ŝ e s e n ě v r h n a p o v o l e n í o b n o v y ř í z e n í z a m í t ě. O d v o l a c í s o u d - c i t u j e u s t a n o v e n í § 14 o d s t. 1 p í s m. d) z ě k o n a č. 328/1991 S b., o k o n k u r s u a v y r o v n ě n í (d ě l e t ě ŝ j e n „ Z K V “), u z a v ř e l, ŝ e p r v n í ŝ a l o v a n ý (z a n ě ŝ p o k l á d a l Z e m ě d ě l s k ě d r u ŝ t v o K. / d ě l e t ě ŝ j e n „ d r u ŝ t v o “ /, n a j e h o ŝ m a j e t e k b y l p r o h l ě ŝ e n k o n k u r s) n e n í v e s p o r u p a s í v n ě l e g i t i m o v ě n, n e b o ŝ n ě v r h n a p o v o l e n í o b n o v y b y l o m o ŝ n ě p o d a t j e n p r o t i s p r ě v c i j e h o k o n k u r s n í p o d s t a t y. ŝ a l o b c i - a č k t o m u b y l i s o u d e m p r v n í h o s t u p n ě v y z v ě n í - p a k z ě m ě n u ś a s t n í k ś n e b o p r í s t o u p e n í d ě l s í h o ś a s t n í k a d o ř í z e n í n e n a v r h l i. P ř i n e r o z l u č n ě m s p o l e č e n s t v í ŝ a l o v a n ý c h t a k n a s t a l n e d o s t a t e k p a s í v n í v ě c n ě l e g i t i m a c e i u d r u h ě

žalované.

Proti usnesení odvolacího soudu podali žalobci včasné dovolání, dožadující se jeho zrušení a namítající, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.). Konkrétně dovolatelé uvádějí, že dojde-li po skončení řízení, jehož obnova se navrhuje, k prohlášení konkursu na majetek jednoho ze žalovaných, není zapotřebí označit v návrhu na povolení obnovy takového účastníka jako správce konkursní podstaty, jelikož výsledek řízení o povolení obnovy nemá přímý vliv na majetek náležející do konkursní podstaty, nýbrž pouze vliv hypotetický.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). O takový případ jde i v této věci, jelikož odvolací soud dovolání - ve shodě s bodem 15., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb. - rovněž projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001.

Dovolání je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V daném případě se ze spisu podává, že věc, o jejíž obnovu žalobci žádali, byla skončena rozsudkem ze dne 2. 10. 1997, kterým okresní soud zamítl žalobu o určení, že kupní smlouva ze dne 28. 2. 1994, kterou první žalovaný (družstvo) prodal druhé žalované (obchodní společnosti R., spol. s r. o.) zemědělské stroje, a smlouva o nájmu ze dne 7. 3. 1994, kterou druhá žalovaná tytéž věci přenechala prvnímu žalovanému do nájmu, jsou neplatné. Žalobců bylo celkem jedenáct (s tím, že mělo jít o věřitele prvního žalovaného). Osoby, které následně podaly (dne 16. 2. 2000) návrh na obnovu řízení v této věci, vystupovaly v původním řízení jako žalobci číslo 1), 7), 9) 10) 11) a 12). Krajský soud v Plzni pak usnesením ze dne 3. 2. 1998, které nabylo právní moci 6. 3. 1998, odmítl dovolání žalobců jako opožděné, takže rozsudek nabyl právní moci dne 21. 1. 1998. Jelikož jeden z navrhovatelů obnovy (původní žalobce číslo 10/) J. H. v průběhu řízení o povolení obnovy zemřel (16. 6. 2000), jednal soud jako s jeho právními nástupci v řízení s jeho dědici M. M., J. H. a P. H. (nyní označenými jako žalobci E/ až G/). Ze spisu se též podává, že žalobci si byli již při podání návrhu na povolení obnovy vědomi toho, že původní první žalovaný (družstvo) se ocitl v konkursu (konkurs na jeho majetek byl prohlášen usnesením Krajského soudu ze dne 7. 9. 1998 a trvá dosud).

Podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 328/1991 Sb. ve znění účinném v době prohlášení konkursu na majetek družstva i v době podání návrhu na obnovu řízení, tj. ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb. a č. 12/1998 Sb., řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jejichž účastníkem je úpadce, se přerušují, ledaže jde o trestní řízení (v němž však nelze rozhodnout o náhradě škody), o řízení o výživném nezletilých dětí, o řízení o výkon rozhodnutí; s výjimkou řízení o

pohledávkách, které je třeba přihlásit v konkursu (§ 20), lze v řízení pokračovat na návrh správce, popřípadě ostatních účastníků řízení, a správce se stává účastníkem řízení místo úpadce; úpadce může návrh na pokračování v řízení podat jen tehdy, nepodá-li jej správce ve lhůtě určené mu soudem, přičemž v tomto případě úpadce zůstává účastníkem řízení.

Podle ustanovení § 228 odst. 2 o. s. ř., návrh na obnovu řízení má vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 o. s. ř.) obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, důvod obnovy, skutečnosti, které svědčí o tom, že je návrh podán včas, důkazy, jimiž má být důvodnost návrhu prokázána, jakož i to, čeho se navrhovatel domáhá.

Z povahy obnovy řízení jako mimořádného opravného prostředku proti pravomocnému rozhodnutí soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu (srov. § 228 odst. 1 o. s. ř.) plyne, že návrh na obnovu řízení může podat jen účastník původního řízení, popřípadě jeho právní nástupce z důvodu universální nebo singulární sukcese (srov. např. rozsudek bývalého Nejvyššího soudu ČR z 30. 3. 1984, sp. zn. [4 Cz 24/84](#), uveřejněný pod číslem 19/1986 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek), přičemž také ostatní účastníci řízení (ti, jež navrhovatel obnovy jako účastníky označí) nemohou být osobami odlišnými od účastníků řízení, o jehož obnovu jde, popřípadě jejich právních nástupců z důvodu universální nebo singulární sukcese (srov. též směrnici pléna bývalého Nejvyššího soudu o předpokladech pro zvýšení úrovně soudních rozhodnutí v občanském soudním řízení u soudů prvního stupně, uveřejněnou pod číslem V/1968 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, str. 49, podle které v rozhodnutích o návrhu na obnovu řízení je třeba označovat účastníky řízení podle jejich procesního postavení v původním řízení, ovšem s uvedením, kdo z nich podal návrh na obnovu). Účastník řízení, proti kterému směřuje návrh na obnovu řízení, nemůže tedy být osobou odlišnou od účastníků řízení, o jehož obnovu jde, popřípadě od jejich právních nástupců z důvodu universální nebo singulární sukcese (shodně srov. i usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 10/2000 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek). Uvedenému odpovídá, že zákon (v § 228 odst. 2 o. s. ř.) nevymezuje coby náležitost návrhu na obnovu řízení označení účastníků řízení (to se totiž podává z označení věci, o jejíž obnovu jde, a z toho, kdo takový návrh - v intencích § 42 odst. 4 o. s. ř. - činí). Vymezení účastníků řízení v návrhu na jeho obnovu má pro navrhovatele obnovy smysl jen tehdy, směřuje-li takový návrh jen proti některému z původních účastníků řízení - samostatných společníků a povolení obnovy nemůže mít vliv na právní moc výroků původního rozhodnutí, týkajících se ostatních společníků v rozepři (okruh účastníků řízení může být oproti řízení, o jehož obnovu jde, zúžen též tím, že návrh na obnovu řízení podají /jako zde/ jen někteří z původních účastníků řízení - samostatných společníků a povolení obnovy nemůže mít vliv na právní moc výroků původního rozhodnutí, týkajících se jejich společníků v rozepři). Odvolací soud tedy pochybil již tím, že své úvahy založil na opačném východisku, totiž na tom, že je povinností navrhovatelů obnovy označit v návrhu vždy účastníky řízení, ačkoliv žalované sám pokládal za nerozlučné společníky v rozepři; jeho rozhodnutí již proto správné není.

Soudy nižších stupňů též přehlédly, že návrh na povolení obnovy řízení je stejně jako dovolání mimořádným opravným prostředkem. V rozsudku uveřejněném pod číslem 74/2001 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i v řadě dalších svých rozhodnutí přitom Nejvyšší soud vysvětlil, že účinky přerušení řízení vyvolané ve smyslu § 14 odst. 1 písm. c) ZKV prohlášením konkursu na majetek některého z účastníků dopadají i do poměrů řízení dovolacího. Obdobně to platí pro řízení o povolení obnovy.

Spor o určení neplatnosti smlouvy, kterou pozdější úpadce prodal svůj majetek jinému subjektu, stejně jako spor o určení neplatnosti nájemní smlouvy, podle které získal pozdější úpadce tytéž věci do nájmu, je - v intencích ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) ZKV - sporem o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty; proto se řízení o těchto nárocích prohlášením konkursu na majetek žalovaného přerušuje, lze v něm však na návrh k tomu oprávněných osob pokračovat. Mají-li účinky prohlášení konkursu ve sporech o požadovaném určení za následek jak přerušování řízení před

soudem prvního stupně, tak přerušeni případného odvolacího či dovolacího řízení, pak musí totéž platit i pro řízení o dalším z (mimořádných) opravných prostředků, jímž je návrh na obnovu řízení. Z toho, že žalobci podali návrh na povolení obnovy řízení a trvali na jeho projednání přesto, že věděli (jak v návrhu výslovně uvedli), že na majetek družstva byl v mezidobí prohlášen konkurs, plyne, že projeví vůli v řízení pokračovat (projednáním návrhu na jeho obnovu), čímž splnili podmínku vyžadovanou pro další pokračování v řízení ustanovením § 14 odst. 1 písm. c) o. s. ř. To mělo i ten důsledek, že účastníkem řízení se již ke dni podání návrhu na obnovu stal namísto úpadce správce jeho konkursní podstaty. S tím také mělo být jako s účastníkem řízení jednáno. Výklad ustanovení § 14 odst. 1 písm. d) ZKV podaný odvolacím soudem, je v této souvislosti nepřipadný, neboť opomíjí právě skutečnost, že návrh na obnovu řízení je mimořádným opravným prostředkem. Tomu, že soudy neměly jasno v otázce, s kým mají na místě původního prvního žalovaného dále jednat, svědčí i fakt, že soud prvního stupně označoval (v rozporu se závěry formulovanými na dané téma již v rozsudku Nejvyššího soudu uveřejněném pod číslem 17/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek a posléze pod bodem XIX. stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek) jako prvního žalovaného družstvo zastoupené správcem konkursní podstaty (srov. záhlaví usnesení soudu prvního stupně z 22. 12. 2000) a písemnosti určené takto identifikovanému žalovanému doručoval správci konkursní podstaty.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení zrušil; jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i je a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.).